

OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

z dnia 3 marca 2018 r.

**w przedmiocie rządowego projektu ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy
oraz finansowaniu terroryzmu**

Krajowa Rada Sądownictwa, po zapoznaniu się z treścią rządowego projektu ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu i dołączonych do niego projektów aktów wykonawczych, odnosi się do wybranych zagadnień.

Krajowa Rada Sądownictwa zauważa, że w uzasadnieniu projektu w ogóle nie odniesiono się do propozycji odpowiedniego stosowania do wstrzymania transakcji lub blokady rachunku przepisów Kodeksu postępowania karnego (art. 94 projektu), wobec dotychczasowego bezpośredniego stosowania tych przepisów. Rada podziela stanowisko, zgodnie z którym „modyfikacje [przepisów kodeksu postępowania karnego] (...) wiążą się z osłabieniem gwarancyjnego charakteru procedury karnej, a ta jej cecha jest szczególnie istotna przy stosowaniu środków przymusu. (...) Argumentem przeciwko odpowiedniemu stosowaniu przepisów kodeksu postępowania karnego jest to, że organy stosujące środki przymusu w postaci blokady rachunku i wstrzymania transakcji uzyskalyby zbyt dużo swobody przy wywodzeniu nowych norm prawnych z przepisów stosowanych odpowiednio (...)” – za A. Ochnio, Stosowanie przepisów kodeksu postępowania karnego w postępowaniu w przedmiocie blokady rachunku i wstrzymania transakcji, [w:] *Blokada rachunku i wstrzymanie transakcji jako środki przymusu w procesie karnym*, Lex 2015, nr 244506. Tym samym Rada negatywnie ocenia brak uzasadnienia proponowanej zmiany w tym zakresie.

W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa jako zupełnie nieefektywna jawi się kontrola Sądu Okręgowego w Warszawie nad uzyskiwaniem danych telekomunikacyjnych przez Generalnego Inspektora Informacji Finansowej (dalej jako: GIIF), sprowadzająca się do przekazania temu Sądowi półrocznych sprawozdań w tym zakresie (art. 97 projektu). Po pierwsze, nie wiadomo, przy pomocy jakich kryteriów i środków prawnych kontrola ta miałaby się odbywać, a także, w jaki sposób miałyby być egzekwowane jej wyniki, skoro Sąd, *de facto*, nie został wyposażony w jakiegokolwiek uprawnienia odnośnie do przedmiotowej materii (poza kontrolą liczby przypadków wystąpienia przez GIIF w okresie sprawozdawczym z żądaniem przekazania lub udostępnienia przez instytucje obowiązane

posiadanych informacji lub dokumentów zawierających dane telekomunikacyjne). Krajowa Rada Sądownictwa wyraziła już podobne wątpliwości w opinii z 29 lipca 2016 r. w przedmiocie poselskich projektów ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej oraz ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej. Po drugie, Sąd Okręgowy w Warszawie jest jedną z najbardziej dociążonych pracą jednostek sądownictwa powszechnego. W związku z tym Rada ponownie sygnalizuje potrzebę odejścia od praktyki wskazywania tego Sądu jako właściwego dla kolejnych kategorii spraw (por. opinia z 6 kwietnia 2017 r. w przedmiocie rządowych projektów: 1) ustawy - Prawo Przedsiębiorców (nr UD195 w wykazie prac RM), 2) ustawy o Komisji Wspólnej Rządu i Przedsiębiorców oraz Rzeczniku Przedsiębiorców (nr UD197 w wykazie prac RM), 3) ustawy o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy (nr UD198 w wykazie prac RM), 4) ustawy o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (nr UD199 w wykazie prac RM), 5) ustawy Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo przedsiębiorców oraz niektóre inne ustawy z pakietu „Konstytucji Biznesu” (nr UD196 w wykazie prac RM).

Krajowa Rada Sądownictwa dostrzega także ryzyko nadmiernego naruszenia prawa do prywatności i autonomii informacyjnej przez objęcie zasadą pełnej jawności danych, które mają być gromadzone w Centralnym Rejestrze Beneficjentów Rzeczywistych – dalej jako: Rejestr (art. 67 projektu). W ocenie Rady kwestią wartą rozważenia jest co najmniej uniemożliwienie identyfikacji beneficjentów rzeczywistych spółek za pomocą numerów Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (§ 5 projektowanego rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie wniosków o udostępnienie informacji z Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych oraz udostępniania informacji z tego rejestru, dołączonego do projektu ustawy). Rozwiązanie takie (wyszukiwanie beneficjentów rzeczywistych spółek po numerze PESEL) może bowiem doprowadzić do nieuzasadnionego dostępu do informacji o wszelkich uprawnieniach konkretnej osoby fizycznej w różnych spółkach. Podobne rozwiązanie w tym zakresie zastosowano w Niemczech, gdzie umożliwiono zidentyfikowanie beneficjenta rzeczywistego w wyszukiwarce tamtejszego rejestru jedynie po nazwie firmy. Kwestia ta wydaje się o tyle istotna, że, przy zastosowaniu zasady pełnej jawności danych zgromadzonych w Rejestrze, projektodawca postanowił nie skorzystać z możliwości wprowadzenia wyłączenia dostępu do tych danych, jeżeli narażałby on beneficjenta rzeczywistego na ryzyko nadużycia finansowego, porwania, szantażu, przemocy lub zastraszenia, bądź jeżeli beneficjentem rzeczywistym byłaby osoba małoletnia

lub z innych względów niezdolna do działania (art. 30 ust. 9 transponowanej Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywania systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniającej rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylającej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE, Dz. Urz. UE L 141 z 05 czerwca 2015 r., s. 73).